

УДК 376.011.3-051:364-46]:005.42

DOI <https://doi.org/10.32782/3041-1351/2024-1-4>

Загута-Візер Яна Юрїївна

аспірант кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи,
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка,
соціальний педагог,

спеціалізована школа I–III ступенів № 106

з поглибленим вивченням англійської мови

Шевченківського району м. Києва

zagutinaavyzer@gmail.com

ORCID ID: 0009-0006-7232-1577

РОЛЬ ІНСПЕКТОРА СЛУЖБИ ОСВІТНЬОЇ БЕЗПЕКИ В МІЖДИСЦИПЛІНАРНІЙ ВЗАЄМОДІЇ ФАХІВЦІВ У СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІЙ РОБОТІ З УЧНЯМИ З ООП

Вступ. У статті проаналізовано практичний досвід залучення інспектора відділу «Служба освітньої безпеки» (СОБ) до міждисциплінарної взаємодії фахівців, які здійснюють соціально-педагогічну роботу та супровід учнів з особливими освітніми потребами (ООП) в закладі освіти. Наголошено на необхідності врахування індивідуальних особливостей розвитку учнів, профілактики небажаної поведінки, а також ролі інспектора у створенні безпечного освітнього середовища. Окрему увагу приділено питанням протидії булінгу, забезпеченню психологічного комфорту учнів та їх прав на рівний доступ до освіти.

Мета та завдання статті. Метою дослідження є вивчення ролі інспектора відділу «Служба освітньої безпеки» у міждисциплінарній взаємодії фахівців закладу освіти та визначення шляхів удосконалення його діяльності в соціально-педагогічному супроводі учнів з ООП. Для досягнення цієї мети поставлено такі завдання: проаналізувати нормативно-правову базу, що регламентує діяльність інспектора Служби освітньої безпеки; виявити основні форми його взаємодії з фахівцями команди супроводу; оцінити ефективність міждисциплінарної співпраці в контексті забезпечення прав і потреб учнів з ООП.

Результати. Уперше узагальнено підходи до залучення інспектора відділу «Служба освітньої безпеки» до діяльності міждисциплінарної команди супроводу учнів з ООП. Розглянуто нормативно-правову базу, що регламентує його діяльність, включно з міжнародними документами, національними законодавчими актами та відомчими інструкціями. Окреслено основні напрями його взаємодії з фахівцями команди супроводу, зокрема участь у засіданнях, консультування педагогів і батьків, профілактичну роботу з учнями, правову просвіту, співпрацю із соціальними службами та правоохоронними органами.

Доведено, що залучення інспектора відділу «Служба освітньої безпеки» значно підвищує ефективність соціально-педагогічної роботи з учнями з ООП. Його діяльність сприяє не лише правовому захисту дітей, але й формуванню безпечного та інклюзивного освітнього середовища.

Висновки. Визначено, що ефективна взаємодія інспектора відділу «Служба освітньої безпеки» з фахівцями закладу освіти посилює діяльність міждисциплінарної команди супроводу, сприяє правовому захисту учнів і підвищенню безпеки освітнього простору. Подальші дослідження можуть бути спрямовані на вдосконалення механізмів співпраці між інспектором та командою супроводу, розширення профілактичних заходів і підвищення рівня інклюзивної компетентності фахівців, залучених до соціально-педагогічної роботи.

Ключові слова: міждисциплінарна взаємодія, служба освітньої безпеки, соціально-педагогічна робота, учні з особливими освітніми потребами (ООП), інклюзивне освітнє середовище, правовий супровід учнів, профілактика небажаної поведінки.

Zagutina-Vizer Yana Yuriyivna

PhD Student at the Department of Social Pedagogy and Social Work,

Kyiv Borys Grinchenko Metropolitan University,

Social pedagogue,

Specialized School I–III degrees № 106

with in-depth study of English,

Shevchenkivskiy District of Kyiv

THE ROLE OF THE EDUCATIONAL SECURITY SERVICE INSPECTOR IN THE INTERDISCIPLINARY INTERACTION OF SPECIALISTS IN SOCIO-PEDAGOGICAL WORK WITH STUDENTS WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS

Introduction. The article analyzes the practical experience of involving the Inspector of the Educational Security Service (ESS) in the interdisciplinary interaction of specialists engaged in socio-pedagogical work and the support of students with special educational needs (SEN) in an educational institution. Emphasis is placed on the necessity of considering the individual developmental characteristics of students, preventing undesirable behavior, and the role of the inspector in creating a safe educational environment. Special attention is given to issues of bullying prevention, ensuring students' psychological well-being, and their right to equal access to education.

Objective and Tasks of the Study. The objective of the study is to examine the role of the Inspector of the Educational Security Service in the interdisciplinary interaction of educational institution specialists and determine ways to improve their activities in the socio-pedagogical support of students with SEN. To achieve this goal, the following tasks were set: analyze the legal and regulatory framework governing the activities of the Inspector of the Educational Security Service; identify the main forms of their interaction

with the support team specialists; assess the effectiveness of interdisciplinary cooperation in ensuring the rights and needs of students with SEN; develop recommendations for improving preventive and socio-pedagogical work.

Results. For the first time, approaches to involving the Inspector of the Educational Security Service in the activities of the interdisciplinary support team for students with SEN have been summarized. The legal and regulatory framework governing their activities has been reviewed, including international documents, national legislative acts, and departmental instructions. The key areas of their interaction with support team specialists have been outlined, including participation in meetings, consulting teachers and parents, preventive work with students, legal education, and cooperation with social services and law enforcement agencies.

It has been proven that the involvement of the Inspector of the Educational Security Service significantly enhances the effectiveness of socio-pedagogical work with students with SEN. Their activities contribute not only to the legal protection of children but also to the formation of a safe and inclusive educational environment.

Conclusions. It has been determined that effective interaction between the Inspector of the Educational Security Service and educational institution specialists strengthens the activities of the interdisciplinary support team, promotes the legal protection of students, and enhances the safety of the educational space. Further research may focus on improving the mechanisms of cooperation between the inspector and the support team, expanding preventive measures, and increasing the level of inclusive competence among specialists involved in socio-pedagogical work.

Key words: *interdisciplinary interaction; Educational Security Service; socio-pedagogical work; students with special educational needs (SEN); inclusive educational environment; legal support for students; prevention of undesirable behavior.*

Актуальність проблеми. Міждисциплінарна взаємодія у соціально-педагогічній роботі з учнями з особливими освітніми потребами (ООП) являє собою скоординовану спільну діяльність фахівців із різних сфер знань і різних установ, які об'єднуються у єдину команду з метою здійснення соціально-педагогічного супроводу учнів з ООП у закладі освіти та поза ним, забезпеченням прав на навчання та розвиток такого учня в загальному освітньому просторі закладу освіти. Така взаємодія базується на партнерстві, координації дій, взаємодоповненні та використанні потенціалу всіх учасників команди для забезпечення індивідуальної освітньої траєкторії учня з ООП. Освітній простір такого закладу, зі свого боку, має бути безпечним і стимулюючим для навчання та розвитку всіх його учасників.

В умовах сьогодення, коли багато закладів освіти опинилися на межі бойових зіткнень або вимушені працювати в нових умовах, спричинених війною, формування безпечного простору для навчання набуває нового сенсу та має на увазі вирішення конкретних безпекових ситуацій і протидію негативним впливам [1].

Зважаючи на виклики, визначені освітнім омбудсменом (військова агресія; недостатнє забезпечення належних безпекових умов у закладах освіти й організації в них безпечного освітнього середовища; низьке кадрове забезпечення; неефективна міжвідомча та міждисциплінарна взаємодія), постає питання організації безпеки в закладах освіти. Вирішення цього питання потребує залучення додаткових фахівців до закладу освіти, включно з представниками Національної поліції України, та налагодження ефективної взаємодії між ними для забезпечення якісного психолого-педагогічного супроводу учнів з ООП [9; 11; 14].

Таким чином, надзвичайно актуальним і затребуваним став експериментальний проєкт щодо посилення безпеки освітнього середовища в закладах загальної середньої освіти в умовах правового режиму воєнного стану, який реалізується завдяки об'єднанню спільних зусиль Міністерства внутрішніх справ України з Національною поліцією України, Державною службою України з надзвичайних ситуацій, Міністерством освіти і науки України та

за участі Освітнього омбудсмена, Всеукраїнської асоціації об'єднаних територіальних громад, Асоціації міст України, громадською організацією «Безпечний освітній простір» за сприянням UNICEF Ukraine [8; 14].

Проєкт почав реалізовуватися в закладах загальної середньої освіти у 2024–2025 навчальному році й передбачає залучення інспектора Служби освітньої безпеки (далі – інспектора СОБ) до освітнього середовища закладу загальної середньої освіти. До проєкту долучилися близько трьох тисяч закладів освіти Вінницької, Волинської, Дніпропетровської, Житомирської, Запорізької, Київської, Кіровоградської, Миколаївської, Одеської, Полтавської, Рівненської, Сумської, Харківської, Хмельницької, Черкаської, Чернігівської областей і Києва [2].

Цей проєкт спрямований не лише на підвищення безпеки в освітньому середовищі, запобігання, раннє виявлення, припинення й усунення негативних явищ та їх шкідливих наслідків, але й на налагодження ефективної взаємодії представника Національної поліції України з фахівцями закладу освіти. Це сприятиме створенню умов для навчання учнів з ООП, їх інтеграції в загальний освітній простір і реалізації права на освіту й особистий розвиток в умовах воєнного стану [9; 14].

Для організації загального безпечного освітнього простору для всіх його учасників важливо враховувати особливу вразливість учнів з ООП та потребу створення для таких учнів фахівцями закладу освіти відповідних умов для їх навчання та розвитку в межах індивідуальної освітньої траєкторії.

Таким чином, залучення інспектора СОБ до міждисциплінарних команд супроводу учнів з ООП сприятиме ефективній співпраці поліції та фахівців закладу освіти, створенню безпечного інклюзивного простору для всіх учасників навчального процесу і є необхідною вимогою сьогодення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання соціалізації дітей у закладі освіти наразі є актуальними й досліджувалися багатьма вітчизняними науковцями, серед них: Ю. Єрмак, О. Бончук, М. Наветанюк (визначення механізмів соціально-педагогічної діяльності у закладі освіти, спрямованих на попередження небажаної поведінки учнів і

використання профілактичних засобів); К. Пісоцька (класифікація методів щодо забезпечення прав дитини працівниками національної поліції України); А. Барна (виклики, які постають перед закладом освіти в умовах війни); Ю. Жидецький, Ю. Кіржецький, Я. Когут, Н. Пряхіна, І. Січковська, О. Хомин (ювенальна компетенція поліцейських); Д. Яровець (забезпечення якісної співпраці усіх підрозділів, у тому числі ювенальною поліцією, щодо забезпечення прав дитини) та інші.

Закордонний досвід соціально-педагогічної роботи також досліджували вітчизняні науковці, зокрема: Т. Лях, Т. Спіріна, В. Петрович (вирішення соціальних проблем на основі сучасного закордонного підходу, заснованого на міжсекторальній взаємодії та партнерстві державних структур); І. Трубавіна (досвід соціально-педагогічної роботи з сім'єю за кордоном; інтеграція родин з дітьми в суспільство через освіту, виховання, опіку, захист, посередництво та необхідні втручання в їхніх інтересах) та інші.

Дослідження сучасних наукових джерел і практики соціально-педагогічного супроводу учнів з ООП в закладах освіти, використання ресурсів територіальних громад виявило, що ефективність такого супроводу залежить від міждисциплінарної та міжсекторальної взаємодії фахівців, а також від налагодження партнерських стосунків між різними відомствами, які працюють в інтересах учнів. Особливо важливим є створення безпечних умов для всіх учасників освітнього процесу, включно з учнями з ООП.

Мета дослідження – визначити роль інспектора відділу «Служба освітньої безпеки» в міждисциплінарній взаємодії фахівців у соціально-педагогічній роботі з учнями з ООП.

Виклад основного матеріалу дослідження. У закладі загальної середньої освіти інспектор СОБ провадить свою діяльність, керуючись Конституцією України, зокрема положеннями статей 3, 27 та 53, які встановлюють основні права та свободи громадян і засади забезпечення безпеки освітнього середовища, а також законами України, серед яких Закон України «Про освіту» № 2145-VIII від 05.09.2017, що визначає принципи організації освітнього процесу, Закон України «Про повну загальну середню освіту» № 463-IX від 16.01.2020, який передбачає механізми захисту прав учасників освітнього процесу, та Закон України «Про Національну поліцію» № 580-VIII від 02.07.2015, що регулює діяльність поліції у сфері забезпечення безпеки. Інспектор також враховує акти Президента України, зокрема Указ Президента України № 195/2021 від 26.04.2021 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України щодо забезпечення безпеки освітнього середовища», постанови Кабінету Міністрів України, зокрема постанови № 592 від 16.06.2021 «Про заходи забезпечення безпеки в закладах освіти» та № 1245 від 01.11.2024 «Про реалізацію експериментального проєкту щодо посилення безпеки освітнього середовища в закладах загальної середньої освіти в умовах правового режиму воєнного стану».

Крім того, інспектор СОБ діє відповідно до нормативно-правових актів Міністерства внутрішніх справ України, зокрема наказу МВС України № 663 від 01.10.2024, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 22.10.2024 за № 1590/42935, яким затверджено «Інструкцію з організації роботи підрозділів Національної поліції України із забезпечення безпечного освітнього середовища», і наказу Міністерства освіти і науки України від 18 серпня 2023 року № 685/1013, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 7 вересня 2023 року за № 1583/40639, і посадової інструкції інспектора відділу «Служба освітньої безпеки», яка визначає його функціональні обов'язки.

Діяльність інспектора СОБ також регламентується міжнародними договорами України, а саме Конвенцією про права дитини, ратифікованою Україною 27.02.1991, що зобов'язує державу забезпечувати право дітей на безпечне та здорове середовище, а також організаційно-розпорядчими актами Національної поліції України. Уся ця нормативно-правова база забезпечує комплексне регулювання роботи інспектора СОБ у закладах освіти для гарантування безпеки учасників освітнього процесу [6; 9; 14].

Відповідно до Закону України «Про освіту» навчання дітей з ООП в закладі освіти відбувається з урахуванням їх здібностей, інтересів, потреб, мотивації, можливостей і досвіду таких учнів та ґрунтується на виборі для них оптимальних форм взаємодії та організації навчального процесу в закладі освіти [7].

Учні з ООП є вразливою категорією, яка потребує підтримки в межах соціально-педагогічного супроводу в закладі освіти, вони можуть частіше ставати об'єктом булінгу чи цькування в дитячому колективі й потребувати додаткової підтримки та захисту. Під час реалізації індивідуальної освітньої траєкторії фахівцями важливо враховувати поведінкові труднощі, які виникають у таких учнів, мають психофізіологічне підґрунтя та потребують корекційного впливу, що сприятиме захисту прав таких учнів на освіту в закладі загальної середньої освіти, які можуть порушуватись.

Для ефективного виконання своїх службових обов'язків в інклюзивному закладі освіти інспектор СОБ має органічно поєднувати ювенальну й інклюзивну компетенції з урахуванням особливостей психофізичного розвитку учнів ООП, володіти комплексом відповідних знань, умінь і навичок, які необхідні для ефективної комунікації працівника поліції з усіма учасниками освітнього процесу [4].

Важливою умовою взаємодії інспектора СОБ з учнями з ООП під час профілактики правопорушень і захисту прав та інтересів учнів у закладі освіти є врахування, що така робота здійснюється в інклюзивному закладі освіти не лише з неповнолітніми, які мають емоційну, фізіологічну та соціальну незрілість, а також з учнями з психофізіологічними особливостями розвитку, що передбачає наявність в інспектора СОБ певного спектра спеціальних знань із корекційної та спеціальної педагогіки, інклюзивної компетенції [5].

Саме тому в програму підготовки інспекторів СОБ до роботи в закладах загальної середньої освіти включені такі теми: вікові особливості розвитку дітей; забезпечення безбар'єрності та інклюзивності в закладі освіти для всіх учасників освітнього процесу; психологічні методи роботи з дітьми, у тому числі з дітьми з ООП. Особлива увага приділяється виявленню учнів, які опинилися у складних життєвих обставинах, і протидії насильству над дітьми.

Соціально-педагогічна діяльність у закладі освіти спрямована на вивчення й забезпечення умов, що є прийнятними та стимулюючими для всебічного розвитку особистості учня. Така діяльність у закладі освіти має бути спрямована на формування в учня навичок самостійного вирішення проблем, які виникають під час навчання та взаємодії з іншими учасниками освітнього процесу, визначення й використання сильних сторін учня; визначення проблематики соціуму та пошуку конструктивних рішень; подолання перепон, які виникають на шляху соціалізації учнів та їх адаптації до загального простору закладу освіти; формування в учнів навичок соціально-прийнятних форм взаємодії з іншими та позитивних форм життєдіяльності [3; 13; 15].

Навчання учнів з ООП в закладі освіти відбувається з підтримкою таких учнів у межах соціально-педагогічного супроводу, який здійснюється фахівцями команди супроводу в межах міждисциплінарної взаємодії, до якої залучений також інспектор СОБ. У контексті соціально-педагогічної роботи в закладі освіти інспектор СОБ посідає важливе місце у взаємодії між фахівцями міждисциплінарних команд супроводу учнів з ООП і залучений до таких аспектів соціально-педагогічної роботи у закладі освіти:

- психолого-педагогічний супровід учнів під час кризової ситуації у закладі освіти;
- попередження цькування, булінгу чи дискримінації учнів з ООП;
- підвищення правової обізнаності батьків і фахівців, що входять до міждисциплінарних команд супроводу учнів з ООП, та всіх учасників освітнього процесу;
- організація безпечного освітнього середовища для всіх учасників освітнього процесу й особливо учнів з ООП, у тому числі під час евакуацій і надзвичайних ситуацій;
- участь у медіаційних зустрічах і сприяння розв'язанню конфліктів між учасниками навчального процесу в межах закладу освіти;
- сприяння соціалізації та адаптації учнів з ООП до безпечного освітнього простору закладу освіти.

Залучення інспектора СОБ до міждисциплінарної взаємодії фахівців може значно підвищити ефективність соціально-педагогічної роботи з учнями з ООП, оскільки інспектор сприяє не лише забезпеченню правової підтримки, а й налагодженню партнерських відносин між учасниками навчального процесу.

Водночас превентивно-виховна діяльність інспектора СОБ в закладі освіти спрямована не лише на попередження небажаної поведінки учнів і вчинення

ними правопорушень, а й на забезпечення дотримання інтересів учнів, захист їх прав на навчання та розвиток у безпечному просторі закладу освіти, зростання в безпечних родинних умовах тощо. Цей всебічний вплив на розвиток і виховання учнів може бути реалізований у контексті міждисциплінарної та міжсекторальної взаємодії фахівців різного фаху та різних установ і відомств, у тому числі Національної поліції України, які об'єднали свої зусилля не лише для попередження вчинення неповнолітніми правопорушень, а й для створення для них у закладі освіти безпечного та стимулюючого до розвитку простору [10; 16].

Таким чином, залучення інспектора СОБ до міждисциплінарної взаємодії фахівців, які надають супровід учням з ООП в закладі освіти та здійснюють соціально-педагогічну роботу з учнями з ООП, підсилює діяльність всієї команди в правовому полі щодо забезпечення прав учнів з ООП на навчання, виховання та розвиток у безпечному просторі як у закладі освіти, так і в колі родини.

Інклюзивні класи потребують спеціалізованої підтримки з боку різних фахівців, які залучаються до міждисциплінарних команд супроводу учнів з ООП задля вирішення ситуацій, що можуть виходити за межі професійних можливостей і повноважень одного спеціаліста. Інспектор СОБ, що входить до складу міждисциплінарних команд супроводу учнів з ООП в соціально-педагогічній роботі, впливає на формування відповідальної правової поведінки в командах, пошук непростих рішень у межах правового поля, вчасне попередження конфліктів і порушення прав як учасників такої взаємодії, так і всіх учасників освітнього процесу в закладі освіти.

Залучення інспектора СОБ до міждисциплінарної взаємодії у командах супроводу учнів з ООП відбувається на таких самих засадах, як і залучення інших фахівців закладу освіти, а саме: партнерства, взаємодії, взаємоузгодженої спільної діяльності, взаємодоповнення та використання досвіду інших фахівців, учасників команд супроводу під час вирішення педагогічних завдань і пошуку правильних рішень в інтересах учня. Така взаємодія відбувається з метою прокладання й забезпечення індивідуальної освітньої траєкторії учнів з ООП в закладі освіти та поза ним.

Так, інспектор СОБ є постійним учасником засідань міждисциплінарних команд супроводу, спільних обговорень і прийняття рішень в інтересах учня з ООП. Він забезпечує дотримання правового поля взаємодії всіх учасників команд супроводу, вчасно реагує та діє на попередження порушення прав учасників освітнього процесу, проводить роз'яснювальну роботу, консультаційну діяльність безпосередньо в закладі освіти, координує та сприяє вчасному залученню служб у справах дітей і Національної поліції України. Може виступати як третя сторона в ситуаціях конфлікту чи непорозуміння, сприяти їх вирішенню в межах чинного законодавства. Сприяє забезпеченню прав учнів з ООП та їх родин безпосередньо в закладі освіти та поза ним.

Учні з ООП можуть потребувати особливої уваги й підтримки щодо їхньої соціальної адаптації до загального освітнього простору, виконання правил поведінки, взаємодії з оточуючими. У такому випадку доцільним є залучення інспектора СОБ до надання правової підтримки батькам і фахівцям закладу освіти щодо відповідальності, прав та обов'язків всіх учасників освітнього процесу. Також важливою є підтримка інспектором СОБ класних керівників, фахівців закладу освіти та батьків учнів у випадках наявних ознак булінгу в середовищі закладу освіти.

Спілкування інспектора СОБ з учнями відбувається в присутності законних представників учня або фахівців закладу освіти, які надають соціально-педагогічний супровід такому учневі, і передбачає: встановлення психологічного контакту з учнем, з урахуванням його психоемоційного стану та можливості взаємодіяти в момент контакту; визначення та подолання наявних бар'єрів і перепон для встановлення успішного контакту та взаємодії з учнем; здійснення психолого-педагогічного впливу з урахуванням психофізіологічних особливостей розвитку учня з метою зміни або попередження небажаної поведінки учня; подальшу взаємодію з фахівцями міждисциплінарної команди стосовно оцінки та корекції роботи з випадком, формування подальшої взаємодії з учнем та його родиною, фахівцями міждисциплінарної команди, спрямованої на упередження конфліктних ситуацій тощо [4].

Серед завдань інспектора СОБ в соціально-педагогічній роботі з учнями з ООП та міждисциплінарній взаємодії фахівців закладу освіти ми виокремили такі: забезпечення належного рівня безпеки в освітньому середовищі на засадах партнерства і взаємодії фахівців закладу освіти, фахівців соціальної сфери, правоохоронних органів, служб захисту дітей, різних органів самоврядування й інших суб'єктів; участь у спільних обговореннях і нарадах, батьківських зборах, засіданнях міждисциплінарних команд супроводу учнів з ООП, активна позиція під час обговорень і прийняття рішень; консультування й інформування учасників освітнього процесу щодо прав, обов'язків та відповідальності під час освітнього процесу в закладі освіти всіх його учасників; забезпечення ефективної безпечної міжособистісної взаємодії між усіма учасниками освітнього процесу; підвищена увага до забезпечення безпечного освітнього простору для учнів з ООП; забезпечення прав і найкращих інтересів дітей [6; 9; 11; 14].

Забезпечення інспектором протидії негативним чинникам у закладі освіти, які виникають під впливом зовнішніх (військова агресія) і внутрішніх

(булінг, цькування, міжособистісні конфлікти учасників загального освітнього середовища) чинників може бути спрямоване на: активну взаємодію з психологічною службою закладу освіти та іншими фахівцями, що входять до міждисциплінарних команд супроводу учнів з ООП; безпосередню участь у забезпеченні соціально-педагогічного супроводу учнів з ООП в закладі освіти та поза ним; підвищення ефективності попередження й недопущення вчинення правопорушень у закладі освіти та поза ним щодо учнів з ООП, у тому числі запобігання домашньому насиллю та жорстокому поводженню з дітьми; забезпечення прав учнів з ООП на навчання, розвиток і повноцінне включення в загальне освітнє середовище закладу освіти; підвищення загальної батьківської компетентності; інформування учасників міждисциплінарних команд супроводу щодо правової поведінки; запобігання конфліктів і правопорушень; вирішення питань безпеки життєдіяльності, свобод та обов'язків громадян; упровадження соціально-емоційного навчання й інтеграції знань про безпеку та психічне здоров'я в освітньому процесі та соціально-педагогічній діяльності; формування основ психологічної самопомогі під час професійної діяльності [12].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Участь інспектора СОБ в соціально-педагогічній роботі з учнями з особливими освітніми потребами та міждисциплінарній взаємодії фахівців закладу освіти не лише обумовлено безпековими вимогами сучасності, але й сприяє покращенню ефективності превентивної діяльності та прискоренню оперативного реагування представником Національної поліції на виклики правопорушень у закладі освіти, дає йому можливість вчасно втручатися в конфлікт, пов'язаний із порушенням прав учнів з ООП та їх родин, упереджує булінг в жорстоке поводження з дітьми, надає взаємодії фахівців у соціально-педагогічній роботі з родиною учня з ООП правового формату, підсилює компетентність фахівців і впливає таким чином на формування безпечного простору для всіх учасників навчального процесу. Залучення інспекторів СОБ до міждисциплінарних команд супроводу учнів з ООП у закладах загальної середньої освіти відповідає викликам часу та потребам закладів освіти. Подальші наукові пошуки в цьому питанні можуть бути спрямовані на забезпечення ефективності міждисциплінарної взаємодії між різними фахівцями, що входять до команд супроводу учнів з ООП, вдосконалення та розширення форм взаємодії інспектора СОБ з усіма учасниками освітнього процесу з метою забезпечення прав і найкращих інтересів учнів.

Список літератури:

1. Барна А. Безпечна школа: виклики системи освіти в умовах війни // *Практична складова освітньої програми майбутнього фахівця в умовах воєнного стану в Україні: особливості, пріоритети, перспективи* : зб. тез за результатами практичної складової освітніх програм / за заг. ред. А. М. Старевої. Вип. 2. Миколаїв : МІРІ та МФК Університету «Україна», 2023. С. 29–31.
2. Докладніше про офіцерів безпеки в школах: де з'явилися перші, які обов'язки мають та за чий кошт їх фінансуватимуть. *НУШ Нова українська школа*, 4 лютого 2024 р. URL: <https://nus.org.ua/articles/dokladnishe-pro-ofitseriv>

bezpeky-v-shkolah-de-z-yavylysy-pershi-yaki-obov-yazky-mayut-ta-za-chyj-kosht-yih-finansuvatymut/ (дата звернення: 31.01.2025).

3. Єрмак Ю., Бунчук О., Наветанюк М. Соціально-педагогічна діяльність з учнями основної школи, що схильні до девіантної поведінки. *Ввічливість. Humanitas*. 2021. Вип. 5. С. 24–28.

4. Когут Я., Хомин О., Жидецький Ю., Пряхіна Н., Кіржецький Ю., Січковська І. Формування ювенальної компетентності поліцейських : навч.-метод. посіб. / за заг. ред. Я. Когута. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2020. 176 с.

5. Пісоцька К. Адміністративна діяльність підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України : дис. ... д-ра філософії : 081 – Право. Дніпро, 2022. 214 с.

6. Посадова інструкція інспектора відділу «Служба освітньої безпеки» управління патрульної поліції у місті Києві Департаменту патрульної поліції. URL: <https://drive.google.com/file/d/1JsNvQVxinZ6J2LupPjLcy0DgIQ5aij4D/view?usp=drivesdk>, (дата звернення: 30.01.2025).

7. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 30.01.2025).

8. Про реалізацію експериментального проекту щодо посилення безпеки освітнього середовища в закладах загальної середньої освіти в умовах правового режиму воєнного стану : постанова Кабінету Міністрів України від 01.11.2024 № 1245. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1245-2024-p#Text> (дата звернення: 31.01.2025).

9. Про затвердження Інструкції з організації роботи підрозділів Національної поліції України із забезпечення безпечного освітнього середовища в закладах загальної середньої освіти : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 01.10.2024 № 663. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1590-24#Text> (дата звернення: 29.01.2025).

10. Про затвердження Інструкції з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України : наказ МВС України від 19 грудня 2017 р. № 1044. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0686-18> (дата звернення: 26.01.2025).

11. Проблеми психологічної служби закладів загальної середньої освіти та пропозиції щодо їх розв'язання. Освітній омбудсмен України, 20 травня 2024 р. URL: <https://eo.gov.ua/problemy-psykholohichnoi-sluzhby-zakladiv-zahalnoi-serednoi-osvity-ta-propozitsii-shchodo-ikh-rozvyazannya/2024/05/20/> (дата звернення: 27.01.2025).

12. Про схвалення Концепції безпеки закладів освіти : розпорядження Кабінету Міністрів України від 7 квітня 2023 р. № 301-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/301-2023-r#Text> (дата звернення: 26.01.2025).

13. Соціальна педагогіка: мала енциклопедія / За заг. ред. проф. І. Д. Зверєвої. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 336 с.

14. Спеціаліст із безпеки в освітньому середовищі. Міністерство внутрішніх справ України. URL: <https://mvs.gov.ua/bezpeche-ditinstvo/specialist-iz-bezpeki-v-osvitnyomu-seredovishhi-1> (дата звернення: 26.01.2025).

15. Спіріна Т., Лях Т., Петрович В. Зарубіжний досвід соціально-педагогічної підтримки неповнолітніх, які перебувають у конфлікті із законом. *Ввічливість. Humanitas*, Вип. 5, 2021. С. 90–97.

16. Яровець Д. Повноваження підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України щодо забезпечення прав дітей. *Права людини в Україні: минуле, сьогодні, майбутнє*. Харків, 2020. С. 194–195.

References:

1. Barna, A. (2023). Bezpechna shkola: vyklyky systemy osvity v umovakh viiny [Safe School: Challenges of the Education System in Wartime]. *Praktychna skladova osvithoi prohramy maibutnoho fakhivtsia v umovakh voiennoho stanu v Ukraini: osoblyvosti, priorytety, perspektyvy – Practical Component of the Educational Program of a Future Specialist in Wartime Conditions in Ukraine: Features, Priorities, Perspectives*, 2, 29–31 [in Ukrainian].

2. Dokladnishe pro ofitseriv bezpeky v shkolakh: de zavylysyia pershi, yaki obov'iazky maiut ta za chy kosht yikh finansuvatymut [More about school security officers: where the first ones appeared, what their duties are, and who funds them] (2024, February 4). *NUSh Nova ukrainska shkola – New Ukrainian School*. Retrieved from <https://nus.org.ua/articles/dokladnishe-pro-ofitseriv-bezpeky-v-shkolah-de-z-yavylysyia-pershi-yaki-obov-yazky-mayut-ta-za-chyj-kosht-yih-finansuvatymut/>.

3. Iermak, Yu., Bunchuk, O., & Navetaniuk, M. (2021). Sotsialno-pedahohichna diialnist z uchniamy osnovnoi shkoly, shcho skhylni do deviantnoi povedinky [Social and Pedagogical Activities with Primary School Students Prone to Deviant Behavior]. *Vvichlyvist – Humanitas*, 5 (1), 24–28 [in Ukrainian].

4. Kohut, Ya., Khomyn, O., Zhydetskyi, Yu., Priakhina, N., Kirzhetskyi, Yu., & Sichkovska, I. (2020). Formuvannia yuvenalnoi kompetentnosti politseiskyykh [Formation of Juvenile Competence of Police Officers]. Lviv: Lvivskyi derzhavnyi universytet vnutrishnikh sprav [in Ukrainian].

5. Pisotska, K. (2022). Administratyvna diialnist pidrozdiliv yuvenalnoi prevensii Natsionalnoi politsii Ukrainy [Administrative Activities of Juvenile Prevention Units of the National Police of Ukraine]. *Doctor's thesis*. Dnipro [in Ukrainian].

6. Posadova instruktisiia inspektora viddilu "Sluzhba osvitnoi bezpeky" upravlinnia patrolnoi politsii u misti Kyievi Departamentu patrolnoi politsii [Job Description of the Educational Security Service Inspector of the Kyiv Patrol Police Department]. Retrieved from <https://drive.google.com/file/d/1JsNvQVxinZ6J2LupPjLcy0DgIQ5aij4D/view?usp=drivesdk>.

7. Verkhovna Rada Ukrainy (2017). Pro osvitu: Zakon Ukrainy vid 05.09.2017 № 2145-VIII [On Education: Law of Ukraine No. 2145-VIII of September 5, 2017]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.

8. Cabinet of Ministers of Ukraine (2024). Pro realizatsiiu eksperymentalnoho proiektu shchodo posylennia bezpeky osvitnoho seredovyshcha v zakladakh zahalnoi serednoi osvity v umovakh pravovoho rezhymu voiennoho stanu: postanova vid 01.11.2024 № 1245 [On the Implementation of an Experimental Project to Strengthen the Security of the Educational

Environment in General Secondary Education Institutions under Martial Law: Resolution No. 1245 of November 1, 2024]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1245-2024-p#Text>.

9. Ministry of Internal Affairs of Ukraine (2024). Pro zatverdzhennia Instruksii z orhanizatsii roboty pidrozdiliv Natsionalnoi politsii Ukrainy iz zabezpechennia bezpechnoho osvithnoho seredovyscha: nakaz vid 01.10.2024 № 663 [On the Approval of the Instruction on the Organization of the Work of National Police Units to Ensure a Safe Educational Environment in General Secondary Education Institutions: Order No. 663 of October 1, 2024]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1590-24#Text>.

10. Ministry of Internal Affairs of Ukraine (2017). Pro zatverdzhennia Instruksii z orhanizatsii roboty pidrozdiliv yuvenalnoi preventsii Natsionalnoi politsii Ukrainy: nakaz vid 19 hrudnia 2017 r. № 1044 [On the Approval of the Instruction on the Organization of the Work of Juvenile Prevention Units of the National Police of Ukraine: Order No. 1044 of December 19, 2017]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0686-18>.

11. Problemy psykholohichnoi sluzhby zakladiv zahalnoi serednoi osvity ta propozytsii shchodo yikh rozviazannia [Problems of the Psychological Service of General Secondary Education Institutions and Proposals for Their Solution]. (2024, May 20). *Osvitnii ombudsmen Ukrainy*. Retrieved from <https://eo.gov.ua/problemy-psykholohichnoi-sluzhby-zakladiv-zahalnoi-serednoi-osvity-ta-propozytsii-shchodo-ikh-rozv-iazannia/2024/05/20/>.

12. Cabinet of Ministers of Ukraine (2023). Pro skhvalennia Kontseptsii bezpeky zakladiv osvity: Rozporiadzhennia vid 7 kvitnia 2023 r. № 301-r [On the Approval of the Concept of Security in Educational Institutions: Resolution No. 301-r of April 7, 2023]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/301-2023-r#Text>.

13. Zvierieva, I.D. (Ed.). (2008). *Sotsialna pedahohika: mala entsyklopediia* [Social Pedagogy: A Small Encyclopedia]. Kyiv: Tsentr uchbovoi literatury [in Ukrainian].

14. Ministry of Internal Affairs of Ukraine (n.d.). Spetsialist iz bezpeky v osvithnomu seredovyschi [Security Specialist in the Educational Environment]. Retrieved from <https://mvs.gov.ua/bezpecne-ditinstvo/specialist-iz-bezpeki-v-osvithnomu-seredovishhi-1>.

15. Spirina, T., Liakh, T., & Petrovych, V. (2021). Zarubizhnyi dosvid sotsialno-pedahohichnoi pidtrymky nepovnlitnikh, yaki perebuvaui u konflikti iz zakonom [Foreign Experience of Social and Pedagogical Support for Juveniles in Conflict with the Law]. *Vvichlyvist – Humanitas*, 5 (1), 90–97 [in Ukrainian].

16. Iarovets, D. (2020). Povnovazhennia pidrozdiliv yuvenalnoi preventsii Natsionalnoi politsii Ukrainy shchodo zabezpechennia prav ditei [Powers of Juvenile Prevention Units of the National Police of Ukraine in Ensuring Children's Rights]. *Prava liudyny v Ukraini: mynule, sohodennia, maibutnie*, 2020, 1, 194–195 [in Ukrainian].